

Deze Benchmark vormt een bijlage bij de nationale studie en het EU-syntheserapport "Comparative overview of national protection statuses" (mei 2020).

De Benchmarks van EMN België vergelijken het Belgische migratiebeleid met het beleid van de andere EU-lidstaten en Noorwegen.

Humanitaire en medische regularisatie en de duurzame oplossing voor niet-begeleide minderjarigen in Europees perspectief

Vergelijkend overzicht van nationale beschermingsstatussen in België en de EU

Vreemdelingen in België kunnen in bepaalde omstandigheden een aanvraag indienen voor een machtiging tot verblijf om humanitaire redenen, om medische redenen of als duurzame oplossing voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Deze drie "nationale beschermingsstatussen"¹ bestaan naast de internationale beschermingsstatussen op basis van de Vluchtelingenconventie en het Europees recht.² Uit de EMN-studie "Comparative overview of national protection statuses" blijkt dat minstens 20 EU-lidstaten één of meer nationale beschermingsstatussen telden tussen 2010 en 2018.³

Tussen 2010 en 2018 telden minstens 20 EU-lidstaten één of meer nationale beschermingsstatussen.

Deze Benchmark bespreekt eerst de drie nationale beschermingsstatussen in België en hun tegenhangers in andere EU-lidstaten (1-3) en gaat vervolgens dieper

in op de beschermingsstatussen zonder equivalent in België (4). De toekenningscriteria, procedures en rechten verbonden aan deze beschermingsstatussen worden telkens kort toegelicht.

1. Bescherming om humanitaire redenen in België en andere EU-lidstaten

Op basis van artikel 9bis Vreemdelingenwet⁴ kunnen vreemdelingen in **België** een machtiging tot verblijf aanvragen in geval van "buitengewone omstandigheden" die aantonen dat de aanvraag niet vanuit het land van herkomst kon worden ingediend, en gegronde redenen om een aanvraag in te dienen. Aangezien er geen formele toekenningscriteria bestaan, oordeelt de bevoegde minister of staatssecretaris of de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) discretionair om deze machtiging al dan niet toe te kennen. In 2009 lag artikel 9bis voor het laatst aan de basis van een regularisatiecampagne voor bepaalde vreemdelingen die al lange tijd in België

---

¹ De verblijfssituaties van de volgende categorieën van vreemdelingen vallen niet onder de definitie van "nationale beschermingsstatus" in het kader van deze studie: staatlozen, slachtoffers van mensensmokkel of mensenhandel, begunstigden van relocatie, hervestiging of humanitaire visa, gezinsherenigers en niet-verwijderbare vreemdelingen.

² Richtlijnen 2001/55/EC, 2011/95/EU, 2013/32/EU en 2013/33/EU.

³ Denemarken, Duitsland, Roemenië en Slovenië namen niet deel aan deze studie. Frankrijk, Kroatië, Estland en Letland rapporteerden geen statussen binnen het toepassingsgebied van de studie.

⁴ Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

verbleven. Vandaag vormt het artikel eerder een residuaire, uitzonderlijke procedure voor personen die niet in aanmerking komen voor een andere verblijfsstatus.

In meer dan de helft van de EU-lidstaten en Noorwegen bestond er tussen 2010 en 2018 een beschermingsstatus om "humanitaire redenen"⁵ of op basis van "uitzonderlijke omstandigheden"⁶.

In sommige lidstaten werden aanvragen voor deze status onderzocht binnen een overkoepelende beschermingsprocedure, samen met het verzoek om internationale bescherming. Zo komen vreemdelingen in **Ierland** aan wie noch de vluchtelingenstatus, noch de subsidiaire bescherming kan worden toegekend, sinds enkele jaren ook in aanmerking voor een "*permission to remain*"⁷. Een soortgelijke eenge maakte procedure bestaat ook in **Slovakije, Tsjechië** en **Noorwegen**.

In sommige lidstaten werden aanvragen voor deze status onderzocht binnen een overkoepelende beschermingsprocedure, samen met het verzoek om internationale bescherming.

De meeste nationale beroepsprocedures voor humanitaire statussen hebben een automatische schorsende werking, zodat de aanvrager hangende het beroep niet van het grondgebied kan worden verwijderd. Slechts in een aantal EU-lidstaten met een humanitaire status moet de aanvrager, zoals in België, een aparte voordring tot schorsing indienen.⁸

⁵ Cyprus, Griekenland, Finland, Ierland, Italië, Litouwen, Malta, Noorwegen, Nederland (tot 2019), Polen, Slovakije, Spanje, Tsjechië en Zweden.

⁶ Estland, Griekenland, Finland, Italië, Luxemburg, Oostenrijk en Zweden.

⁷ EMN Ireland, '[National statuses granted for protection reasons in Ireland](#)', 2020, p. 36.

⁸ Luxemburg en Spanje.

Anders dan onder het Europees asielrecht beslissen nationale overheden in het algemeen discretionair om al dan niet een humanitaire status toe te kennen. Vaak gaat het, net zoals in België, om een residuaire status die in bepaalde gevallen kan worden toegekend aan een vreemdeling, bijvoorbeeld gelet op zijn of haar nood aan bescherming, recht op gezinsleven, integratie in het gastland of onmogelijkheid om terug te keren naar het land van herkomst of verblijf.

Opvallend is wel dat verschillende landen – in tegenstelling tot België – specifieke situaties en/of beoordelingscriteria opnemen in nationale wetgeving. **Noorwegen** kan zo een verblijfsvergunning toekennen in geval van een bijzondere band met het koninkrijk of sterke humanitaire overwegingen. Voor de beoordeling van dit laatste element kan onder meer belang worden gehecht aan de situatie van de aanvrager in geval van terugkeer.⁹

In **Finland** kan een status worden toegekend wanneer een weigering manifest onredelijk zou zijn gelet op de gezondheidstoestand van de aanvrager, zijn of haar banden met Finland of andere individuele redenen. Bij de beoordeling wordt in het bijzonder rekening gehouden met de omstandigheden in het land van herkomst en kwetsbare positie van de aanvrager.¹⁰

Ook de wetgeving in **Ierland** bepaalt dat de bevoegde autoriteiten bij het nemen van een beslissing onder meer rekening moeten houden met de familiale en persoonlijke omstandigheden van de aanvrager, de aard van zijn of haar band met de staat en niet nader omschreven "humanitaire overwegingen".¹¹

⁹ EMN Norway, 'Comparative overview of national protection statuses', 2019, p. 16-17.

¹⁰ EMN Finland, 'Comparative overview of national protection statuses', 2019, p. 19.

¹¹ EMN Ireland, '[National statuses granted for protection reasons in Ireland](#)', 2020, p. 38.

Tot op vandaag bestaan er geen precieze cijfers over het totaal aantal toegekende humanitaire statussen in de EU-lidstaten. Uit de data van Eurostat blijkt wel dat verscheidene lidstaten, en met name **Duitsland** en **Italië**, opvallend veel humanitaire statussen toekenden in de nasleep van de asiel- en migratiecrisis van 2015.¹²

In een aantal lidstaten werden deze algemene statussen de afgelopen jaren echter sterk ingeperkt. Zo schorste **Zweden** de procedure voor humanitaire bescherming van 2016 tot 2021. **Italië** verving de algemene humanitaire status in 2018 dan weer door vier meer specifieke statussen. In **Nederland**, ten slotte, werd de discretionaire bevoegdheid van de minister in 2019 afgeschaft en vervangen door een ambtshalve beoordeling van "schrijnende omstandigheden" in het kader van een eerste asiel- of verblijfsaanvraag.

2. Bescherming om medische redenen in België en andere EU-lidstaten

Sinds 2007 kent **België** een aparte verblijfsstatus voor vreemdelingen die lijden aan ernstige ziektes. Vereist is een ziekte die een reëel risico inhoudt voor hun leven of fysieke integriteit of op een onmenselijke of vernederende behandeling wanneer er geen adequate behandeling mogelijk en toegankelijk is in het land van herkomst of verblijf.¹³

In een aantal andere lidstaten en Noorwegen worden medische redenen ondergebracht onder een meer algemene status, zoals de hierboven beschreven bescherming om humanitaire redenen.¹⁴ Enkele lidstaten hebben echter, net zoals België,

een aparte status ingevoerd ter bescherming van ernstig zieke vreemdelingen.¹⁵

Een aantal van deze statussen zijn vergelijkbaar met de Belgische medische regularisatie. Zo kan **Spanje** bescherming van beperkte duur bieden aan vreemdelingen die lijden aan een "ernstige plotse ziekte" die om een gespecialiseerde medische behandeling vraagt die niet toegankelijk is in het land van herkomst, en die zonder deze zorg een ernstig risico voor hun leven of gezondheid zouden lopen.¹⁶ Ook in **Italië** bestaat een aparte beschermingsstatus voor vreemdelingen met een gezondheidstoestand die dermate ernstig is dat zij aanzienlijke schade zou aanrichten in geval van een terugkeer naar het land van herkomst.

Daarnaast kunnen bepaalde lidstaten ook tijdelijke verblijfsrechten toekennen aan ernstig zieke vreemdelingen in het kader van terugkeerprocedures. Zo kan **Nederland** "uitstel van vertrek" verlenen indien het gelet op de gezondheidstoestand van de vreemdeling niet verantwoord is om te reizen. Tijdens dit uitstel krijgt de vreemdeling toegang tot sociale bijstand en gezondheidszorg. Aansluitend op deze periode kan hij of zij een "verblijfsvergunning voor medische behandeling" aanvragen.¹⁷

Ook **Luxemburg** kan de verwijdering van vreemdelingen opschorten voor periodes tot zes maanden indien hun gezondheidstoestand een medische behandeling vereist, waarvan het uitblijven uitzonderlijk ernstige gevolgen zou hebben, en zij geen passende behandeling kunnen krijgen in het land van terugkeer. Deze vreemdelingen kunnen na verloop van twee jaar een machtiging tot verblijf aanvragen.¹⁸

¹² Zie de beperkte gegevens beschikbaar via Eurostat, [First instance decisions humanitarian status \[migr_asydcfsta\]](#).

¹³ Art. 9ter Vreemdelingenwet.

¹⁴ Finland, Litouwen, Malta, Polen, Slovaakse, Zweden en Noorwegen.

¹⁵ Griekenland, Italië, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

¹⁶ EMN Spain, '[Comparative overview of national protection statuses](#)', 2019, p. 10.

¹⁷ EMN Netherlands, 'Comparative overview of national protection statuses', 2019, p. 18 en 21.

¹⁸ EMN Luxembourg, '[Comparative overview of national protection statuses](#)', 2019, p. 17.

3. Bescherming voor minderjarigen in België en andere EU-lidstaten

In **België** kan een machtiging tot verblijf ten slotte ook worden toegekend aan een niet-begeleide minderjarige vreemdeling als "duurzame oplossing", indien dit wordt verkozen boven enerzijds gezinshereniging in het land waar de ouders verblijven, en anderzijds terugkeer naar het land van herkomst of legaal verblijf.¹⁹ De DVZ bepaalt deze duurzame oplossing op basis van een individueel onderzoek en een gehoor met de minderjarige, rekening houdend met Europese en internationale mensenrechtenverdragen. In 2011 werd deze procedure verankerd in de wet.

Ook enkele andere Europese landen hebben statussen ingevoerd ter bescherming van minderjarige vreemdelingen. Zo creëerden zowel het **Verenigd Koninkrijk** als **Italië** een status voor niet-begeleide minderjarigen die niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst door een gebrek aan adequate opvang.

In Nederland bestaan er drie bijzondere statussen voor minderjarigen.

In **Nederland** bestaan er dan weer drie bijzondere statussen voor minderjarigen. Zo is er ten eerste de verblijfsvergunning voor niet-begeleide minderjarigen jonger dan 15 jaar die niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst binnen drie jaar na het indienen van hun eerste aanvraag. Zij moeten wel voldoen aan een aantal voorwaarden, waaronder een gebrek aan adequate opvang in het land van herkomst. Dit "buitenschuldbeleid" werd in 2013 ingevoerd ter vervanging van de tijdelijke verblijfsvergunning voor alle niet-begeleide minderjarigen. Daarnaast kent Nederland twee aparte statussen ter

bescherming van specifieke categorieën van minderjarigen: een eerste gericht op "verwesterde schoolgaande minderjarige vrouwen", gecreëerd in 2011 na Nederlandse rechtspraak, en een tweede voor pleegkinderen, aangenomen in 2014 om het verdrag van Den Haag over ouderlijke verantwoordelijkheid en kindbescherming te implementeren.²⁰

4. Overige beschermingsstatussen in andere EU-lidstaten

Andere beschermingsstatussen in de EU-lidstaten hebben geen tegenhanger onder Belgisch recht. Zo werkten verschillende landen een verblijfsstatus uit op basis van het principe van **non-refoulement**, dat staten verbiedt om personen terug te sturen naar een land waar zij een reëel risico lopen op vervolging, foltering, onmenselijke of vernederende behandeling of andere mensenrechtenschendingen.²¹ Deze statussen bieden doorgaans een tijdelijke bescherming aan vreemdelingen die een dergelijk risico zouden lopen, zonder hun duurzame integratie te beogen.

Een aantal lidstaten kennen een vorm van **grondwettelijk asiel**, op basis van bepalingen die verankerd werden in hun nationale grondwet in de periode voor de Vluchtelingenconventie en/of de Europese richtlijnen.²² Deze statussen vinden steun in ruimere definities van het begrip "vervolging", maar worden in de praktijk eerder zelden toegepast.

In slechts een paar lidstaten werd er tot op heden een aparte beschermingsstatus ontwikkeld voor personen die op de vlucht zijn voor **natuurrampen**, die eventueel samenhangen met klimaatverandering.²³

---

¹⁹ Art. 61/14 Vreemdelingenwet.

²⁰ EMN Netherlands, 'Comparative overview of national protection statuses', 2019, p. 27, 30 en 37.

²¹ Finland, Hongarije, Italië, Noorwegen en Tsjechië.

²² Bulgarije, Polen en Portugal.

²³ Italië (sinds 2018) en Zweden. In Zweden werd de status echter nog nooit toegekend.

In andere landen valt deze specifieke beschermingsgrond vaak onder het ruimere begrip "humanitaire redenen".

De voorbije decennia voerden enkele lidstaten ook **collectieve bescherming** in, een nationale status die sterke gelijkenissen vertoont met de (tot dusver nooit toegepaste) tijdelijke bescherming onder Europees recht. Om overlappingsen tegen te gaan werd deze status recent afgeschaft in Nederland.²⁴ Enkel Finland maakt vandaag nog gebruik van een aparte nationale status om in specifieke omstandigheden bescherming te bieden aan groepen van derdelanders.

Ten slotte creëerden twee lidstaten een aparte status voor begunstigden van bijzondere programma's, zoals **relocatie** en **hervestiging**, die (beperkt) afwijken van de vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming.²⁵ In Ierland bijvoorbeeld krijgen enkel begunstigden van deze status toegang tot een aangepast integratieprogramma.²⁶

Voor meer informatie kunt u de nationale studie en het EU-syntheserapport raadplegen op de [EMN-website](#).

Het Europees Migratienetwerk (**EMN**), opgericht door de Beschikking van de Raad 2008/381/EC, bestaat uit nationale contactpunten in de EU-lidstaten en Noorwegen en wordt gecoördineerd door de Europese Commissie. Het netwerk heeft als opdracht actuele, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie over migratie en asiel te verschaffen aan beleidsmakers en het ruimere publiek in België en de EU.

EMN België is een consortium dat gecoördineerd wordt vanuit de FOD Binnenlandse Zaken en samengesteld is uit personeelsleden van de Dienst Vreemdelingenzaken, het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers Fedasil en het Federaal Migratiecentrum Myria.

EMN **publiceert** elk jaar onder meer:

- een rapport over de voornaamste ontwikkelingen in wetgeving, beleid, praktijk en rechtspraak op vlak van asiel en migratie;
- verschillende thematische studies over specifieke onderwerpen in het gebied van asiel en migratie;
- ad-hoc queries met punctuele vragen over asiel en migratie uitgaand van een (lid)staat of de Europese Commissie.

EMN België krijgt financiële steun van het EU Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF).

²⁴ Finland en tot 2014 Nederland.

²⁵ Ierland en Malta.

²⁶ EMN Ireland, '[National statuses granted for protection reasons in Ireland](#)', 2020, p. 61.